INNEHÅLL NR 43 2006

»Normalvärdena« är för höga – behandlingstiden en avgörande faktor *Mats Rudling*

3283 Kan högre HDL-kolesterol förebygga hjärtsjukdom ännu bättre? Kombinationen av statiner–nikotinsyra höjer HDL och sänker LDL *Lars A Carlson*

3288 Utredning av misstänkt forskningsfusk. Utlåtanden från Vetenskapsrådet inte tillräckligt bra som norm *Lars Werkö*

DEBATT OCH BREV

3294 Landstingen och kommunerna blåser till strid mot EU-direktivet! *Christina Spjut*

3297 Skilj på drift och finansiering! *Staffan Olsson*

Slutreplik: Vi är faktiskt inte så oense *Eric Bertholds*

3298 Patientens rättssäkerhet underordnas psykiatrins resurser och inriktning *Filipe Costa*

Artiklar märkta med R-sigillet har genomgått referentbedömning. Varje manuskript granskas av minst en (ofta fler) av Läkartidningens stab av 220 fasta och 350 extraordinarie vetenskapliga experter. Granskningen av manuskript sker enligt internationella rekommendationer (www.icmje.org).

KULTUR **Anländande barn. »Kvinnlig läkare C« var ledsagare vid flera barntransporter från Tyskland till Sverige. Sidan 3307**

3300 Livet har sin betydelse vid psykisk sjukdom *Lisbet Palmgren*

3303 Inget axiom att allt blir bättre bara för att det centraliseras *Johannes Järhult*

Läkare i Svenska Akademien *Lars Erik Böttiger*

3305 Fallbeskrivning av tsunamipatient – en komplettering *Folke Lind, Agneta Larsson, Johan Uusijärvi*

Är detta lämplig reklam? *Gunnel Torbjörnsson*

KULTUR

3307 Dr C dog i Auschwitz *Ulf Högberg*

3310 Recensioner

3312 LEDIGA TJÄNSTER

3314 PLATSANNONSER

3333 MEDDELANDEN

Rättelse:

I artikeln »Vad MONICA har lärt oss om hjärt–kärlsjukdom – liksom om samhälle, folkhälsa och sjukvård«, som publicerades i Läkartidningen 2006;103(40):3006-11, blev det fel i Figur 4. Redaktionen ber om ursäkt för detta. Den riktiga figuren publiceras här.

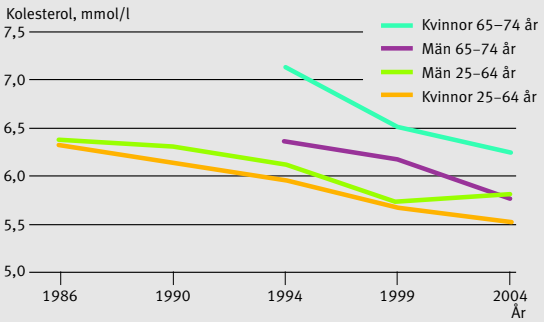

Figur 4. Genomsnittligt kolesterolvärde i befolkningen 25–64 år mellan 1986 och 2004 och för åldersgruppen 65–74 år under perioden 1994 till 2004.

Faror med »naturens egna« medel

Läkemedelsverkets varning för överkänslighetsreaktioner av Echinacea (18 oktober 2006) fick stor uppmärksamhet i medierna. En bidragande faktor kan ha varit att varningen går emot etablerade åsikter om naturläkemedel; allmänheten anser att dessa produkter är ofarliga, medan läkarkåren ser medlen som verkningslösa. Ingen av dessa åsikter har stöd i fakta även om övertygelsen att naturens egna medel är oskadliga kan tyckas speciellt naiv. Morfin, cannabis och LSD kan knappast anses som harmlösa eller verkningslösa trots att de kommer från »naturen«.

Kunskapen om Echinaceas effekter på immunförsvaret är inte ny, men föga känd. Den tyska immunologen Birgit Luettig visade redan 1989 att polysackarider, extraherade från Echinacea, aktiverar leukocyter, ökar fagocytosen och stimulerar makrofager till ökad frisättning av cytokiner. Denna aktivering av immunförsvaret antogs kunna positivt påverka infektionsförsvaret men också öka riskerna för anafylaxi. Intressant nog drabbades en försöksperson i Luettigs studie av en allmänreaktion i anslutning till försöken. Luettigs undersökningar låg sedermera till grund för en varning till patienter med lymfom att undvika Echinacea-preparat. Det finns risk för aktivering av omogna cancerceller (Br J Cancer 2004;90:408-13).

Echinacea är inte unikt bland naturläkemedel när det gäller att ha påvisbara effekter som är svåra att värdera. Behandlingsstudier av naturläkemedel är ofta små och inkonklusiva, och data rörande säkerhet och kontraindikationer knapphändiga. Samtidigt är naturläkemedel en mångmiljardindustri som till skillnad från läkemedelsforskning inte belastas av de risker och kostnader som framtagandet av nya och potentiellt viktiga läkemedel innebär. Det är diskutabelt om folkhälsan gynnas av att antalet nyregistrerade läkemedel sjunker samtidigt som antalet tillgängliga naturläkemedel stiger.

»Samtidigt är naturläkemedel en mångmiljardindustri som till skillnad från läkemedelsforskning inte belastas av de risker och kostnader som framtagandet av nya och potentiellt viktiga läkemedel innebär.«

Josef Milerad
medicinsk chefredaktör
josef.milerad@lakartidningen.se